

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	---	---	66 L.
Fél évre	---	---	35 L.
Negyed évre	---	---	18 L.
Egy szám ára	---	---	1.50 L.

Felelős szerkesztő:

DR. HALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

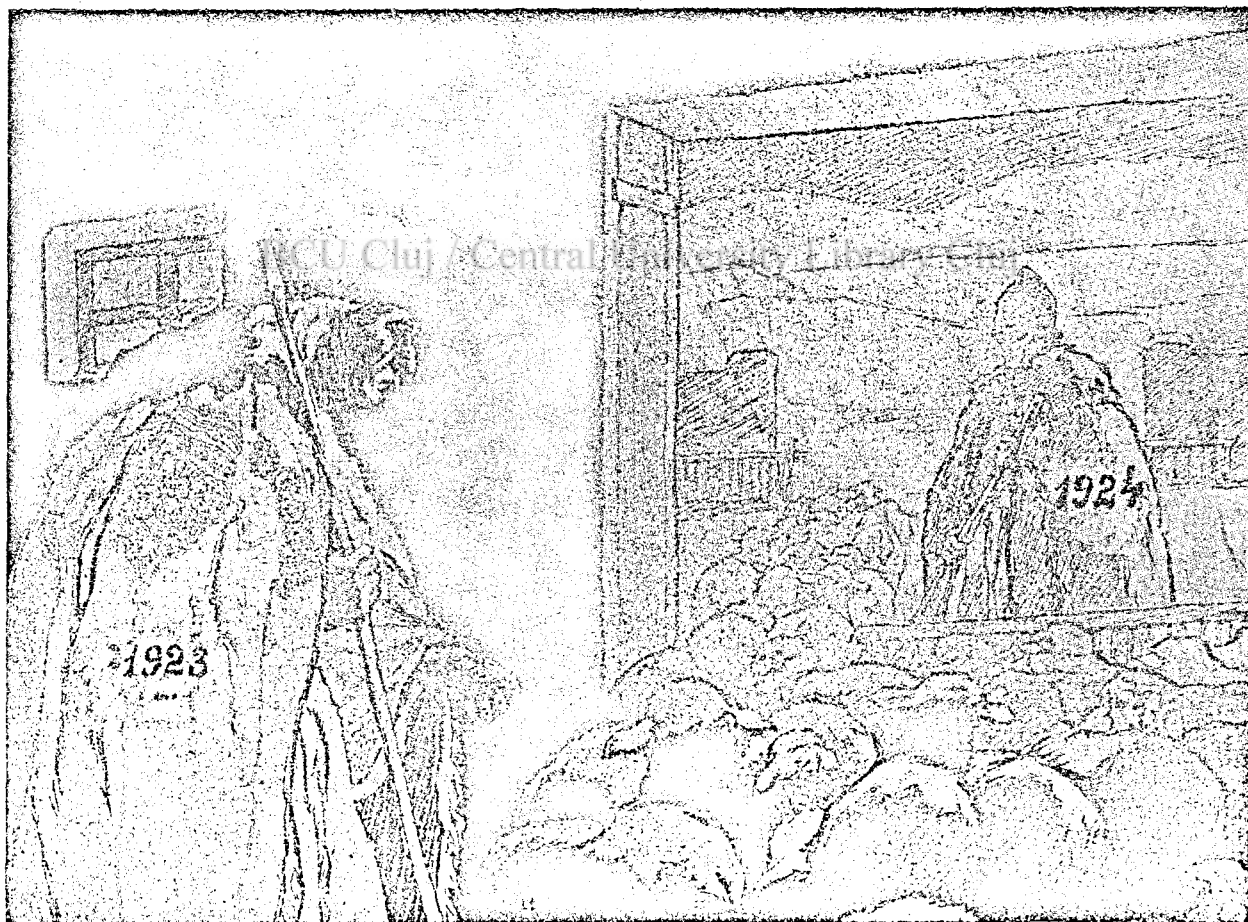
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Egy év a más évnek...

Az öreg juhász 1923. esztendő, átadja juhait a fiatal juhásznak: 1924. esztendőnek. Mit ábrázolnak a juhok? Egyik ember számára ábrázolják a jólétet, vagyont szerencsét, sikert, szép reményeket — a másik számára a gondokat, bűt, fájdalmakat! Ifjú juhász: őrizd meg azokat a juhokat, amelyek szépet, jót jelentenek és kergesd a pusztulásba azokat, amelyek rosszat, gonoszat példáznak.

Az erdélyi magyarság öreg juhásza, az 1923. esztendő, átadja a fiatalnak, 1924-nek, a fajhoz, nyelvhez, nemzeti jogokhoz, ősök hagyományaihoz, hithez, kultúrához való törhetetlen ragaszkodást. Ifjú juhász: 1924. esztendő, őrizd meg és neveld nagyra az erdélyi magyarság eme legdrágább kincseit!...

Visszapillantás.

Általános régi szokás az, ilyenkor év végén, mikor alig néhány óra választ már el az újabb évtől, újabb küzdelmek kezdetétől, hogy vissza tekintünk az immár halódó év eseményeire és megcsináljuk számvetésünket, hogy megtudjuk: volt-e munkánknak eredménye és milyen? Áttekinti ilyenkor munkásságát a kereskedő s a gazda s számvetve megállapítja, volt-e Isten-áldása munkáján, sok küzdelmének, fáradsalmának lett-e nyeresége.

Tekintsünk vissza mi is azokra az eseményekre, melyek a romániai magyarság egyetemes érdekeit érintették a bezáruló év folyamán, hogy lássuk, tudunk-e valamit megnehezdedt sorsunkban elért eredményként s így nyereségként átvinni a mihamar elkövetkezendő új esztendőbe.

Személyes téren sok és nagy veszteség érte a magyar kisebbséget az elmuló évben. Ilyen veszteségünk Jósika Sámuel báró halála, aki, mint a Magyar Szövetség s utóbb az egységes Magyar Párt elnöke hajlott kora ellenére ifjakat megszégyenítő erővel és buzgósággal állott élete utolsó percéig szolgálatunkra, halála óráján is csak az az erdélyi magyarság sorsán töprengve. Ilyen veszteségünk dr. Haller Gusztáv és dr. Albrecht Lajos halála, akik szintén fáradhatatlan munkásai voltak a Magyar Pártnak s nehezen betölthető űrt hagytak maguk után.

A gróf Széchenyi Miklós püspök elvesztése még egészen friss sebünk. A politikai életben részt nem vett, annál nagyobb eréllyel és odaadással dolgozott a magyar kulturáért s nagy bizonytalanságban hagyta egyházmegyéjét.

Nem az elmúlás, hanem a viszonyok kényszere tette lehetetlenné dr. Kirchknopf Gusztáv kolozsvári magyar lutheránus lelkésznek további köztünk maradását. Jogos és nemes célért, törvényes eszközökkel küzdve került olyan helyzetbe, hogy távoznia kellett, nagy veszteségére mind kicsiny egyházának, mind a magyarság egyetemes ügyének.

E veszteségen túl azonban örömmel és jóleső megnyugvással állapítjuk meg, hogy a magyarság minden szervezete, minden tényezője lankadatlan szeretettel és buzgósággal igyekezett előmozdítani minden igazságos magyar érdek érvényesülését.

Az év folyamán különösen az iskolák voltak kitéve állandó támadásoknak a kormány-

hatalom részéről. Ezeknek kivédésére egy táborba sorakozott az egész magyarság. Nemcsak az egyházak, mint az iskolák elsősorban hivatalos képviselői, hanem a magyarság egészét magában foglaló Magyar Párt is. Ez 1923. V. 22.-ikén rendkívüli nagy gyűlést tartott Marosvásárhelyen, méltóságos kifejezésre hozva azon a magyarság egységes álláspontját s küldöttségileg járulva őfelsége a király legmagasabb színe elé. Megindultak a magyar nők is és 40 ezer aláírásos emlékiratot nyújtottak át a királyné őfelségének. Az uralkodó pár igen kegyesen fogadta a küldöttséget s kifejezte határozott jóindulatát a magyar kisebbség s annak iskolái iránt. Bizonyára ennek a magas jóindulatnak kell köszönnünk a szigorú iskolarendeletek bekövetkezett enyhítését s azt a reményt, hogy további enyhítésekkel újra megnyílik a lehetőség iskoláink további eredményes működésére. Ezt mindenesetre az elmuló év eredményeként kell elkönyvelnünk.

Más, igen lényeges eredménye a Magyar Párt működésének az, hogy Romániának egy nagy s a kormányzásra közeljövőben hivatott pártja, az Averescu tábornok vezetése alatt álló Néppárt érintkezést keresett a Magyar Párttal politikai együttműködés biztosítására. Értesülésünk szerint a dolog még nem befejezett, de minden valószínűség megvan a sikeres befejezéshez. Ezzel pedig meg fog szünni a magyar kisebbség eddigi elszigeteltsége s megnyílik a lehetőség érdekeinek az ország érdekével összhangban álló biztosítására.

Komoly eredménye az elmúlt évnek, hogy a magyarság politikai egysége a Magyar Pártban teljesen megszilárdult s ezenfelül létrejött az erdélyi magyar-kulturának egysége is a magyar írók teljes összekapcsolódása által.

Végül magunkról is néhány szót. Szerkesztőségünk az egész év folyamán azon fáradozott, hogy lapunkat minél tartalmasabbá, minél változatosabbá tegye. Hiszünk és reméljük, hogy munkánk nem volt sikertelen, mert az állandó elismerő leveleken felül barátainak és előfizetőinek száma is folyton gyarapodott s reméljük, hogy jövőre már oly számot ér el, hogy a kiadó cégnek eddiginél kevesebb áldozatot kell hoznia a lap fönntartására.

Mindent összefoglalva, nincs okunk a csüggedésre az év eredményein. Emelt fővel indulhatunk az új év küzdelmeinek.

Szemlelő.

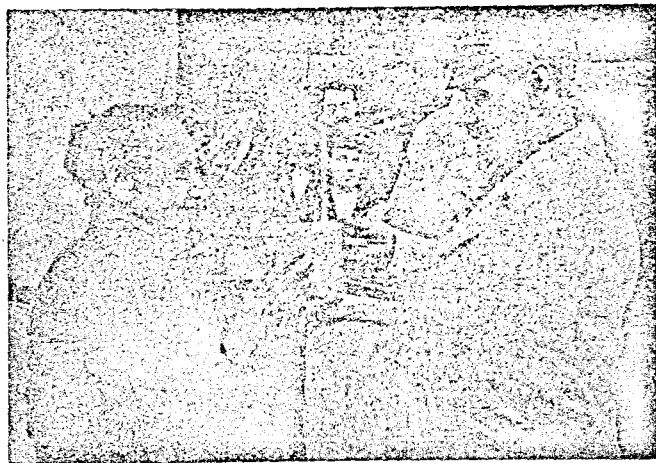
KÜLFÖLD

Fegyverkezik-e Németország?

Ezt a kérdést hánytorgatják ideges türelmetlenséggel Németország volt és meglévő ellenségei. S természetes, hogy az aggodalom következtében apró jelekből és tünetekből is félelmes rémképeket festenek maguk elé. Mostanában az egyik legnagyobb francia újságnak, a *Figarónak* a munkatársa megíratotta a belga hadügyminisztert és kérdést intézett hozzá az iránt, hogy Németországot képesnek tartja-e új háború indítására? A belga hadügyminiszter elsősorban azt emelte ki, hogy a németek nagyon sok kézi fegyvert dugtak el az antant-bizottság elől. Szerencse azonban, hogy nehéz tűzértségük s ehhez való fölszerelésük nincsen. A francia újságíró ezután azt kérdezte, vajjon hitelt lehet-e adni azoknak a híreknek, hogy a németek Oroszországban és Svédországban ágyukat gyártatnak? A belga hadügyminiszter szerint nem lehetetlen, hogy több orosz és svéd gyárban Németország fegyvereit kovácsolják. De — jegyezte meg — a külföldi dolgoztatásnál nagyobb veszedelmet jelent az a körülmény, hogy a németek egyre-másra építik a kereskedelmi léghajókat. Az a kérdés, hogy ezeket a kereskedelmi léghajókat mennyi idő alatt lehet hadi léghajókká átalakítani? A miniszter véleménye szerint a németeknek mind éleslátása, mind erélye, mind találékonysága megvan ahhoz, hogy a kereskedelmi léghajókból rövidesen veszedelmes hadi eszközöket teremtsenek. A beszélgetés során szóba került, hogy a németek szervezve vannak-e és emberanyagukat gyorsan harcba tudnák-e vetni? A hadügyminiszter erre a kérdésre aggodalmaskodó választ adott. Véleménye szerint csak látszat az, hogy a németek csupán 100 ezer embert tartanak fegyverben. A valóság az, hogy a különféle egyesületekben rengeteg ember él katonai fegyelem alatt. A veszedelem pedig főként abban van — fejezte be felvilágosításait a belga hadügyminiszter, — hogy a németeket az utóbbi események hatása alatt harcias hangulat fogta el, amely alkalomadtán mind Franciaországra, mind Belgiumra új háborút zudíthat. — Ime ilyen szomorú színben látják a nyugati művelt nemzetek a világ jövődjét!

Amerika érzülete kezd átalakulni. A világháború sorsát az döntötte el, hogy Amerika az antant oldalára állt és rettenetes gépeit működésbe hozta a különböző harctereken. Akkoriban az amerikaiak nagyon gyűlölték a németeket s ez az érzésük a békekötés alkalmával is megnyilvánult. Sőt a nemrégiben elhunyt Harding elnök is még németellenes politikát folytatott. Ujabbán ez az ellenséges érzés nagy mértékben eny-

hült. Amerikai jótékonyági és vallásos egyesületek sokat áldoznak a német nyomorúság enyhítésére. De

Amerikai vallásos egyesületek táplálják a német éhszenvedőket.

a hivatalos politika is Németország javára kezd átalakulni. Egyre biztatóbb a kilátás, hogy Amerika nagyobb élelmezési segélykölcsönt fog nyújtani Németországnak. Az érzésváltozásnak elsősorban gazdasági okai vannak. Amerika rengeteg gabonát termel, de a fészült világhelyzet miatt nem tudja értékesíteni. Németország szívesen vásárolna, de pénze értékét veszítette s így nem tudja éhező tömegeit amerikai kenyérral táplálni. Amerikában nemsokára elnökválasztás lesz. Ennek az eredménye fogja eldönteni, hogy a rettenetes vagyoni ország beleszól-e Európa viszonyainak rendezésébe.

Megszűnt a Bécsi Magyar Ujság. E hó 17-én jelent meg utolsó száma a Bécsi Magyar Ujságnak, amelyet a kommunizmus leverése után menekülésre kényszerült újságírók és politikusok alapítottak. Egész fennállása alatt arra törekedett, hogy hazug tudósításokkal rossz véleményt keltsen Magyarország ellen a világ előtt. Éppen ezért nem bírt oly módon elterjedni az utódállamok magyarsága között, hogy fennmaradhatott volna. Annál kevésbé, mert a magyar kisebbségek védelmére soha egy szava nem volt. Hogy most végre megszűnt, az határozott nyeresége a magyar életnek.

Magyar ügyek. Egy londoni újságíró ismerteti Magyarországon tett látogatásának tapasztalatait. Költői szavakkal festi le Budapest természeti szépségeit, de mindjárt azt is megállapítja, hogy a járókelőkön némi levertség észlelhető.

— A békeszerződés — folytatja azután — az országot szétdarabolta és a megmaradt részekben is nyomasztó helyzetet teremtett. A jelenlegi kormány mégis őszintén arra törekszik, hogy a békét fenntartsa és a szomszédokkal való viszonyt megjavítsa. A szomszédokkal való érintkezésben sok a surlódási pont,

a legsúlyosabb ezek közül az, hogy a kisantant a magyar kisebbségekkel igazságtalanul bánik. Ahelyett, hogy ezek az utódállamok a magyarok panaszait valótlannak nyilvánítanák, — Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia helyesebben tennék, ha az uralmuk alá került magyarokkal jobban bánnának.

A gazdasági, társadalmi és politikai viszonyok ismertetése után arra a következtetésre jut az angol, hogy Magyarország az újjászervezkedés terén jelentékeny eredményeket és állandó haladást mutat és — szerinte — kilátás van arra, hogy Magyarország megkapja a teljes talpraállításhoz szükséges külföldi kölcsönt. Magyarország földarabolásával egy egész sor Elszász-Lotharingiát teremtett a békeszerződés. Azok a tüzek, amelyek itt-ott fellobbannak, intő jelek az európai államférfiak számára.

Elutazott a görög királyi család. Mult számban vázlatosan ismertettük azokat az eseményeket, amelyek Görögországban alakultak. Azóta az események tovább fejlődtek s jelenleg úgy áll a helyzet, hogy a királyi család már el is hagyta az országot. A közvélemény teljesen Venizelos mellé állott, aki körtársággá akarja átalakítani Görögország kormányformáját. Venizelos külföldön tartózkodik, de a közvélemény lázasan követeli hazatérését és munkába állását. Ma még nem lehet megítélni, hogy a hatalmak milyen magatartást fognak tanúsítani a görög zavarokkal szemben. Az események legközelebbiről Romániát érintik, mert a román trónörökös felesége görög király-leány, viszont az eltávozott görög király felesége a román királyi pár gyermeke. Ez a kettős rokonság magyarozza meg, hogy a görög király és felesége egyenesen Romániába utaztak és itt fogják bevárni a további fejleményeket.

A magyar kölcsön feltételei. Bethlen gróf párisi tárgyalásai eredményes befejezést nyertek. Magyarország 250 millió aranykorona újjáépítési hitelt kap. Ezzel szemben azonban köteles a bankjegyek további nyomását beszüntetni, önálló jegybankot felállítani s Magyarország költségvetésének egyensúlyát 1926. jun. 30-ig helyreállítani. A kölcsön visszafizetéséig az ország pénzügyeit egy főmegbízott fogja ellenőrizni, akit a népszövetség nevez ki. Egy pontban nem teljes még a megegyezés. A jóvátételi bizottság azt kívánja, hogy 1926-tól kezdve évente 10 millió arany koronát fizessen a jóvátételi kötelezettségekre. Ezt az összeget Bethlen gróf igen nagyra tartja. A nagy külföldi lapok igen rokonszenvesen nyilatkoznak a magyar kölcsönről s megállapítják, hogy Magyarország gazdasági talpraállítása határozott nyeresége Európának.

HÍREK

Iskolahány Romániában. A parlament egyik utóbbi ülésén Toni képviselő azzal foglalkozott, hogy a kormány nem fordít elég gondot az iskolák és egyéb kulturális intézmények segélyezésére. Ez az oka, hogy az ország gyermekeinek fele iskola nélkül van. Szomorú körülmény — a képviselő szerint — hogy egy káplárnak több jövedelme van, mint egy tanítónak. Minket magyarokat annál érzékenyebben érintenek a román képviselő megjegyzései, mert mi szívesen tartanánk fenn iskolákat, áldozatkész, munkás tanítóink is vannak, de az alantós hatósági közegek utját állják egyházaink nevelő munkásságának.

Megbüntetik az adóhátralékosokat. Törvény szerint a be nem fizetett egyenesadók után a hátralékosok 9 százalék kamatot kénytelenek fizetni. A pénzügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy a szóbanforgó kamatot mindentéle adóhátralék után föl fogják hajtani. Aki adóját a lejárat után 15 nap leforgása alatt nem fizeti meg, már a késedelmi kamatot is fizetni tartozik.

Milyen hatása van a növényi eledelnek? Egy francia lap fejtegetést közöl arról, hogy a különféle növényi eledelnek milyen hatást gyakorolnak az ember vérmérsékletére. A krumpliról az a cikkirő véleménye, hogy csöndessé, nyugodtá teszi fogyasztóját. A tulságos krumpli-fogyasztás viszont lelki közönyre és fásultságra vezet. A féltékeny természetűek egyenek sok murkot, mert attól elveszítik gyanakvó természetüket. A spenót — írja a francia — neveli a büszkeséget. Asszonyaink bizonyosan hálásan fogadják, hogy ezekkel a rövid adatokkal gyarapítani kívántuk szakácsművészetüket.

Mindenütt tanulnak, nekünk sem szabad elmaradnunk. Oroszország viszonyairól sok elszomorító híradás érkezik. Ugy látszik azonban, hogy ott is történnek fölemelő és tiszteletemelő dolgok. A szovjet-kormány minden hibái mellett is nagy gondot fordít a falusi nép oktatására és felvilágosítására. Egy dán újságirő idevonatkozó tapasztalataiból a következőket írja: A mezőgazdasági népbiztosság milliós példányszámban nyomtatja a felvilágosító füzetecskéket, röpiratokat s plakátot, hogy a népet modern földmunkássá nevelje. Külön szakosztály foglalkozik a fejérsől, dudvaírtásról, szájszáj- és körömfájásról szóló népies füzetecskék olcsó vagy ingyenes terjesztésével. Moszkvában van a központ, a Dom Krisztiana (parasztok háza). Az épület céljára a belváros egyik nagy szállodáját szocializálta a hatóság. A földszintet magánüzletnek s egy mozinak adta bérbe a város s az emeleti intézmények költségeit a bérösszegeből viseli. Ide jönnek a szakállas, piszkos orosz muzsikok az ország minden részéből tanácsért, óhajjal vagy panasszal. A legkiválóbb szakemberek állnak itt rendelkezésükre, akik ingyen adnak felvilágosítást mindennemű gazdasági, jogi és pénzügyi kérdésben. A házban van egy olvasóterem, több tanterem, amelyben előadások folynak, egy moziterem, amelyben felvételek mutatják be a legújabb amerikai aratógépeket s az új ausztráliai fejlődődszert. Az épület legintótosabb része a gazdasági muzeum, ahol a paraszt szemléltető okta-

tást kap mindenről, ami a világhoz tartozik: a talajpróbákról, a trágyafélékről, a gabonaneműlekről, a hasznos és ártalmas madarokról, rovarokról stb. Természetesen itt is szakemberek kalauzollják. A második emeleten vannak a hálótermek. Itt töltik a parasztlakosok néhány rubelért kezesével, hármasával az éjszakát. Itt vannak a fürdőszobák, gőzmosóda és az étterem. A parasztlakost, amint megérkezik, rögtön megfürdetik, ruháit pedig fertőtlenítik, ott tartózkodása idején az intézet ruháit hordja. A Parasztház intézményét kiegészítik két mintagazdaság, melyek Moszkva közelében vannak. Az egyik a modern földmunka és állattenyésztés, a másik az ésszerű gyümölcsstermelés bemutatására szolgál. A statisztika szerint naponta 80—100 új látogató jelentkezik a Parasztházban. A moszkvai szovjet már bővíti is az épületet s a jövő hónapban már egy ötemeletes 400 ágygal rendelkező épületben helyezik el a parasztlakosokat. Egyheti moszkvai tartózkodás után tapasztalatokban meggazdagodva s egy új ekével a muzsik visszatér falujába. Egyik-másik még a szakállát is levételezi, csizmát vásárol a városban s betűri az inget a nadrágjába.

A „Református Szemle“ 1923. évi november hó 2-án megjelent 38-ik számában közölt kézdivásárhelyi I-ső kántortanító állásra vonatkozó pályázati hírdetésben közölt *pályázati határidő 1924. évi január hó 15-ig meghosszabbították*. Egyebekben a pályázati hirdetés teljes épségben fenntartatik. *Pál Lajos* ref. lelkész.

Ujabb pusztító földrengések. Elmúláshoz közeledő évünket a földrengések évének fogják nevezni. Japán borzalmas szenvedései után mostan Délamerikából jön pusztító földrengések híre. Kolumbiának, a rosszhírű Brazília nyugati szomszédjának sok városát és községét tette tönkre a föld háborgása. Csupán egy város romjai alatt háromezer halottat találtak. Sok helyen a föld képe is megváltozott, tavak képződtek, folyók másfelé terelődtek. Az Északamerikai Egyesült-Államok és Délamerika kormányai mindent elkövetnek, hogy a pusztulásra ítélt vidékek lakosságát valamilyen módon megmentsék. Önkéntes csapatok repülőgépeken visznek élelmiszereket és ledobják a menekülő lakosságnak.

A Néppárt és a magyarság. A Néppárt és a magyarság között megindult tárgyalások folytán Argetoianu volt belügyminiszter kilépett a Néppártból. Kilépése azonban nem járt azzal az eredménnyel, amit tőle várt, mert a Néppárt egysége nem bomlott fel, sőt inkább megerősödött, mert tagjai és szervezetei helyeselték Averescu tábornok eljárását s biztosították támogatásukról. Gróza Péter volt miniszter közlekedésről nyilatkozatot tett a magyarság és a Néppárt viszonyáról. Kijelentette, hogy bár még befejezett dolgok nincsenek, ő a maga részéről az ország érdekében nagy nyereségnek tekintené a magyarság politikai együttműködésének biztosítását, mert a magyarság Románia legműveltebb államfenntartó népe. A legutóbbi napokban maga Averescu tábornok is nyilatkozott. Szerinte az országnak is érdeke a kisebbségek jogainak biztosítása. E kijelentés nagy súlyát szükségtelen is külön kiemelni. Egyszerűen megnyugvással vesszük azt tudomásul. Bukaresti lapok híradása szerint Mísu a királyi ház minisztere felkereste Averescu tábornokot. Ezt be-

avatottak úgy tekintik, mint Averescu kormányra jutásának jelét.

Egyházi mozgalmak. Lélekemelő ünnepet ült december 9-én a *hadadnásdi* (Szilágy m.) református egyházközség. Ekkor volt 170 éve temploma építésének, 160 éve anyaegyházzá tételének. Az ősök emlékéhez méltó buzgósággal kijavították a hivek templomukat s a szépen megújított templomban hálaadó istentiszteletre gyűlt össze a hivek serege s igen szép számmal a környékeliek is.

Zsufolásig telt meg a szép nagy templom a hívó harangszóra. A gyülekezet éneke után *Karancsy István* szérii lelkész imája emelte ég felé a lelkeket. Szépen énekelt a *vegyeskar Bántó István* ref. tanító vezetésével. Az ünnepi beszédet *Máthé Samu*, hadadi lelkész tartotta a 84. zsoltár 11. verse alapján, megragadóan mutatta fel előttünk, hogy az Urnak lelke vezette az ősokeket a templom megépítésére, készítette az utódokat, annak magújítására, felkeltve a vágyakozást az Úr hajlékában való lakozás után. *Sipos G. Ferencné* énekelt igen szépen Magler: Szerettek Isten... kezdetű énekét. Templomot felszentelő könyörgést és áldást mondott *K. Nagy Elek* esperes, generális direktor, kinek áldást kérő szavaival együtt emelkedett fel a gyülekezet könyörgése áldást kérve a szent hajlékra és a gyülekezetre. Keresztelt *Sipos Endre*, kusalyi lelkész. Urvacsorai agendát mondott. *Sabó Pál* lelei lelkész s *Sipos Endre* kusalyi lelkéssel kiosztották az Urvacsorát, mintegy félezer hívőnek. Bezáró imát mondott *Bartha Miklós* helybeli lelkész, alázatos, boldog örömmel emelkedve fel vele a hivek serege buzgó hálát adva Isten megsegítő kegyelméért. A délutáni istentiszteletet *Sipos Endre*, kusalyi lelkész tartotta, mikor a nádasdi hivek, mint rendes *más vasárnap délutánokon is teszik*, éppen olyan számmal vettek részt, mint a délelőtti istentiszteleten. Bizony szép példával járulnak elő ebben a nádasdiak s pirulva nézhetik e szép példát sok gyülekezet, hol vasárnap délutáni istentiszteleteken kong a templom az ürességtől.

Délelőtti istentisztelet után az ünnepélyre megjelent lelkészársak — élükön az esperessel — s a presbiterium meleg ünneplésben részesítették *Bartha Miklós* helybeli lelkészt, aki 25 éve munkás az Ur szőlőjében. *K. Nagy Elek* esperes üdvözölte a jubilánst az egyházmegye és lelképásztor társai nevében, az egyházközség nevében pedig *Sipos Pál* gondnok köszöntötte lelképásztorukat. A nem várt ünneplésre a jubiláns meghatott szavakkal válaszolt. E váratlan, de annál melegebb és bensőségebb ünneplés az egyház külső és belső építésében fáradhatatlan lelképásztor munkájának megbecsülését, hiveinek, lelképásztor társainak igaz szeretetét és őszinte ragaszkodását bizonyította.

Este az ifjuság *Bántó István* tanító vezetésével szépen sikerült műkedvelő előadást tartott, melyen a környékről is szép számmal jelentek meg.

Istennek áldó kegyelme nyugodjék meg a nemes gyülekezeten s áldása kísérje a hivek és buzgó pásztora minden nemes munkáját.

Vilámcsapás. Közlekedésről volt a cseh-román határ bikszádi szakaszán az ünnepélyes határköltetel. Prodán kapitány két közlegénnyel a bikszádi hegyre ment, hogy ott a határkövet elhelyezzék. A határkö-

letételénél könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt. A téli hónapokba benyúló enyhe időjárásnak tulajdonítható, hogy — emberemlékezet óta nem történt meg — december elején nyári zivatar keletkezett és sűrű villámcsapások cikáztak a bikszádi hegyek között. A villám beütött abba a fába, amely mellett a határkövet elhelyezték éppen akkor, amikor a katonák a munkálatokat végezték. Szerencsére nagyobb baj nem történt. Prodán kapitányt csak az a baleset érte, hogy az órája megállott és a zsebében lévő villanylámpa elromlott, a két katonát azonban eszméletlen állapotban vitték le a hegytetőről.

Többet ér egy kis cselekedet sok hangos szónál.

A magyar dal jövődjé érdekében a lap hasábjain több valóban értékes és megfontolásra méltó cikk jelent meg. Valamennyi egyöntetű megállapítással oda jut, hogy a Romániai Magyar Dalszövetséget minden magyar embernek, ki a magyar kultúrának sorsát igazán szívén viseli, úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatni kötelessége. De tisztelettel kérдем: elegendő-e az, ha egy néhány lelkes magyar megfizeti a tagsági, v. alapítói díját, egy néhány szerző a havi folyóirat szellemi tartalmát gazdagítja, végül évente egy-egy országos dalosversenyt rendezünk? Vajjon csak ezzel előbbre vittük-e, vagy a mi fő; mélyítettük-e biztosítottuk-e minden magyar ember lelkületében, tudatában, a magyar dal jövődjét? Ugy hiszem nem magyar... Ezért vagyok bátor felvetni a magyar dal művelésének minél szélesebb rétegekben való, komoly munkálását. Talán mindenik egyházi hatóság szigorúan elrendelhetné az egyházi dalkör megszervezését. Ennek a keretében a hosszú téli estéken át, rendszeres és komoly munka mellett néhány egyházi- és világi ének betanítható lenne. Micsoda erkölcsi támogatást jelentene már ez a munka ott a falun, ha egy-egy ünnepélyes istentiszteleten, vallásos estélyen, diszes temetésen kéznél volna az egyházi dalárda. Meg lehetne találni a módját annak is, hogy ezen községi dalárdák, mégha egyházi szervezet kiegészítő részét képezik is — viszonyba kerüljenek a Dalosszövetséggel. Meg lehetne szervezni, a járási, megyei tagozatokat is.

Ha néhány éven át lelkiismeretesen művelték az egyházi dalárdák (v. községi, v. iparos stb.) a dalkulturát, akkor próbálják meg, hogy 5—6 közel fekvő község rendezzen egy körli dalversenyt (egyházi és világi énekekkel.) Természetesen kellő megszervezéssel: egy egész napra kiterjedő ünnepséggel. Kezdődne reggeli istentisztelettel, esetleg konferenciákkal; délután sport versenyek, illetve dalversenyek lennének, este színelőadás tánccal. Azt gondolom, hogy ügyesen megszervezve felejtelenül szép ünnep napja lenne ilyen módon a dalár-

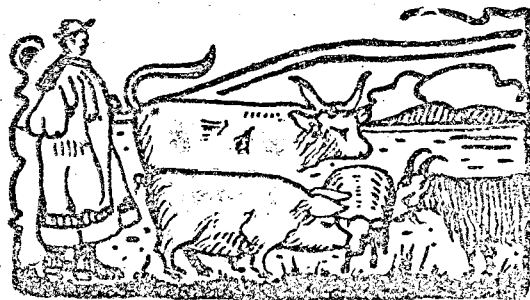
dáknak és minden résztvevőnek. Gondoskodnánk jutalom díjakról, melyek között a legelső lenne a Romániai Magyar Dalosszövetség vándordíja, melyet a szövetség egyik megbízottja nyújtana át a győztes dalárdának. Micsoda nemes verseny fejlődhetne ki a vándordíj biztatása folytán. A dalárdák helyes szervezettsége, a fegyelem, a jutalom elnyerése mind, mind öszzébb hozná népünket és jó irányban nevelné.

Ugy vélem, ha sikerülne kiépíteni a dalosszövetség községi és körli v. járási, megyei hálózatát s munkába indíthatnók, meg volna oldva a „Romániai Magyar Dalosszövetség“ anyagi és szellemi támogatása. Sokkal fontosabb a dal-művelésének komoly felkarolása, sem hogy azt egy két néhány soros cikkekében elintézve gondoljuk. Itt is, mint sok mindenben, a falu népe, azok hivatott vezetői, a városok iparos, kereskedő osztályai s azok lelkes tanácsadói tehetnek nagyon sokat!

Aki f. évi szept. 7—8—9. napjain a Kolozsvári első országos dalosversenyen résztvehetett és láthatta, hallhatta, hogy többet ne mondjak, a temesvári dalárda fellépését, szereplését: az úgy vélem, sokáig nem fogja elfeledni őket.

Kövessük a példát a magunk kis körében: egy falunk se maradjon daloskör nélkül!

Kereskedők, szövetkezetek, és gazdák figyelmébe!

Nincs többé

Sertésvész járványbetegség és vérhas. Szarvasmarhánál lépfene, szájfájás, gümökör, Juhoknál, kecskéknél máj-metely és másnemű vészes járványbetegség. Ha minden gazda nem várja meg míg állatai megbetegednek. Hanem a DÁVID ELEMÉR főállatorvos törvényesen védett „Desinfektor“ fertőtlenítő és desinticiáló véd tápsó és védszerrel rendszeren gondozza állatait, akkor ott már a vészes járványbetegség fel sem léphet és ezzel minden gazda erős fejlődésű, jó etkü és gyorsan hizó állatnevelést biztosíthat.

E véd tápsó és védszer kapható minden községben, kereskedésben és szövetkezetnél 1/4 kilós dobozba 20 leuért utasítással. Kereskedőknek postacsomag 20 1/4 kilós dobozzal 300 leu előre beküldéssel vagy 310 leu után vétel küld bérmentesen. Romániai fő bizományos székföldése: SOÓS és TÁRSA Marosvásárhely. Kis Ernő-u. 2 Pontos cím megye és u. p. jelölését kérjük.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI TUDOMÁNY ÉS ÉLETTUDOMÁNY

Az állattenyésztés alaptörvényei.

— Első közlemény múlt számunkban. —

*Beltenyésztés*en azt értjük, mikor állományunkban csak saját apa és anya állatainkat használjuk, de állományunk oly nagy, hogy végre rokonok soha sem párosíthatnak egymással.

*Rokon tenyésztés*nél az egymással párosított állatok rokonok s ha igen közeli, akkor *vérfertőző* rokon tenyésztést üzünk, ami káros.

Ha nagy szakértelemmel és törzskönyvek pontos vezetésével az állatok egészséges mivoltát megállapítottuk, a rokon tenyésztés nyugton üzhető. Ez azért szükséges, mert úgy a betegségeknek, mint a rossz tulajdonságoknak tovább öröklésére nagyobb a lehetőség a rokonok, mint a nem rokon között.

A *vérfertőzést* a beltenyésztés fokozására és a rokon tenyésztés esetleges következményeinek elkerülésére alkalmazzák. Ez abban áll, hogy a tenyésztett állatokhoz ugyanazon fajtájú, de idegen, velük nem rokon vért hoznak rendszeren apa állatokkal. Pld. mangalica tenyésztésünkbe egy más tenyésztésből ugyanolyan fajtájú kanokat hozunk.

Az állattenyésztésben több szakkifejezést szoktunk használni, melyek közül néhányat alábbiakban tárgyalok.

Gyors fejlődés, lassu fejlődés. Ezt a két tulajdonságot általában fajta-jellegnek szokás tekinteni, pld. a simmentháll marhát általában gyors fejlődésűnek mondják, a magyar marhát pedig *lassu fejlődésűnek*. Ez igaz is, de ha a simmentháll marha olyan tenyész körülmények közé kerül, mint amilyenek között a magyar marha él, vagy legalább is él, akkor pár generáció alatt lassu fejlődésűvé válik, *viszont, ha a magyar-marhát jól tartjuk, akkor gyors fejlődésűvé válik, amit a Sperker-féle tenyésztés gyönyörűen bebizonyított.* A gyors fejlődésű marhák nevelése már a *vehemben* (méhben) kezdődik az anya jó táplálásával. A növendékállatot fejlődő korában bőséges tej, illetve abrak takarmányban kell részesíteni és fontos szerepet játszik az is, hogy elegendő sóhoz jusson mindig az állat.

Nagyon igaz az a közmondás, hogy mindenféle fajta marhának fele a zsákban van; ami alatt jól tartó abrakolás értendő.

Takarmány értékesítő képesség ugynevezett *termelőképeség* rendkívül fontos tulajdonsága és pedig

egyéni tulajdonsága az állatoknak. Mivel azonban ez az egyéni tulajdonság többé-kevésbé átöröklődik az utódokra: a *termelőképeségen* még pedig a *takarmányozáshoz viszonyított termelőképeségen* fordul meg az egész állattenyésztés *művészete*. Hányszor látjuk, hogy egy és ugyanazon körülmények között élő állatok közül egyik *jó hústartó*, másik *jó tejelő*, míg társaik nem — egy és ugyan azon koszt mellett.

A *termelőképeség* vagy *jövedelmezőség* szerinti tenyésztés — amint a német mondja: „Zucht auf Leistung“ a helyes igazi módja az állattenyésztésnek, mert ha szabályul tekintjük, hogy „*az a szép, ami jó*“, akkor nem leszünk rabjai a külső formáknak és pld. egy különben kitűnő származású simmentháll bikát nem zárunk ki a tenyésztésből csak azért, mert szeme felett van egy folt.

Meghonosodás vagy *akklimatizálás* alatt az állatok azon tulajdonságát értjük, hogy az eredeti hazájukból elvitt állatok új otthonuk éghajlatához, változott viszonyaihoz hozzászokni képesek, illetőleg hozzászoktak.

Visszaütés alatt azon jelenséget értjük, hogy az utódokon valamely távoli ősré vagy közelebbi elődre emlékeztető tulajdonságot fedezhetünk fel. Pld. a csikó több ujjal (patával) születik, mert az ősré lovak tudvalevőleg több ujjuk voltak.

Ezekben főpontjait adtuk a haladó állattenyésztés törvényeinek. A vázlatos ismertetés is mutatja, hogy mennyi érdekes kérdés vetődhetik föl az állat nevelés terén.

Azért bocsátottuk ezeket a feltételeket előre, hogy olvasóink gazdasági cikkek olvasásánál tudják: melyik kifejezés, mit jelent? Következő cikkeinkben is sokszor lesz hivatkozás olyan dolgokra, amiknek vázlatos jelentését itt adtuk és amik alapját képezik a tudományos vizsgálódásoknak.

Az állattenyésztés alapfogalmaival és törvényeivel tehát minden gazda-olvasóinknak tisztában kell lennie és azért ajánljuk a két közlemény ismételt figyelmes elolvasását.

(Pusztakamarás).

Szász Ferenc.

Kérdések és feleletek.

A cukorrépa termelése ügyében több olvasóink kérdéseket intézett hozzánk. A kérdéseket összefoglaltuk és válaszadás végett elküldöttük a cikkírónak, Szántó András munkatársunknak.

Tőle kaptuk az alábbi feleleteket:

1. A cukorrépa az Erdélyben lévő két cukorgyár

szokta megvásárolni, illetőleg beváltani, mely gyárak egyike Marosvásárhelyen van és a másik pedig a Brassó-megyében, Botfalun.

2. A cukorrépának, mint nyersanyagának, a gyárba való szállítása — ha az vasuton történik — a gyárat terheli. Közel fekvő falvakból tengelyen szokták beszállítani. Az állomáshoz való szállítás és a bevagonizálás a termelő kötelessége.

3. A cukorjárandóságot le lehet szállítani 40—50 kgr. mennyiségre, avagy éppen felére is az egész járandóságnak. Kat. holdankint egy évre 100 kgr.-ot utal ki a gyár kedvezményes áron és így tovább minden hold bevetett terület után 100 kgr.-ot, — de az összes járandósága egy termelőnek 500 kgr.-nál több nem lehet. A cukor járandóságot nem feltétlen szükséges elfogadni, lehet azt pénzben is felvenni.

4. A cukorrépa magot az 1-ső pontban nevezett gyárak valamelyikétől kell kérni. Mindig a közeleső gyárat kell igénybe venni, minden év február hó folyamán. Cím: „Cukorgyár igazgatóság“ Pood-Botfalun, Jud. Brasov, vagy Cukorgyár igazgatóság Targu-Mures—Marosvásárhely. Kat. holdankint 15—16 kgr. vetőmag szükséges, melyet a gyár a termelőnek ingyen küld minden év március végén, vagy április elején.

5. A 3-ik pontban írt cukorjárandóságot $\frac{1}{2}$ részben tavasszal, mihelyet az elvetett répamag kikelt, $\frac{1}{2}$ részben pedig ősszel, mihelyt a répa beszállított, föl lehet venni, — melyet a helyi termelőknek egy megbizottja vesz át, bent a gyárban, a cukor hazaszállítását vasuton vagy tengelyen a répatermelők viselik arányosan.

6. Amely községben termelni óhajtanak, forduljanak bizalommal a fent nevezett erdélyi gyárak valamelyikéhez, iratkozzanak össze hányan és kb. hány holdon óhajtanak termelni. Válasszanak maguk közül egy értelmes megbizottat, ki a gyár igazgatóságát értesíti és részletes tájékoztatást kér a szerződés megkötésére vonatkozólag.

Amennyiben a megbizott és a cukorgyár közt a megegyezés létre jött, — utóbbi kész szerződést küld a termelőknek aláírás végett.

Folyó évben a répa beváltási ára 98 leu volt métermázsánként botfalui cukorgyárban.

Ujólág felhívom figyelmüket t. gazdatársaim, hogy tegyenek próbát legalább is $\frac{1}{2}$ kat. holdon, később annak idején a megmunkálásáról irok néhány rövid sort t. i. a sorbavetés, kapálás és az egyezési munkálatairól.

Megmunkáló eszközöket is bocsájt rendelkezésre a cukorgyár; 3—4 község termelőinek használatra vetőgépet kölcsönöz ki, olcsó pénzért küld répakapát kifeszegető villát, 6—8 águ répaírlhányó villát és egyéb szükséges dolgokat is.

Iff. Szántó András
gazdálkodó.

Mustár feldolgozása. A mustár egy kórés növény, mely vadon is terem. Rokonságban van a retekkel és a káposztával. Kétféle mustárt ismerünk, a fekete és a fehér mustárt. A fehér mustár a közönségesebb. Ez Németországban vadon nő. — Németországban, Ausztriában, Hollandiában és Magyarországon is termesztik. Magjából olajat ütnek, mustárt készítenek, az olajútésnél visszamaradt magroncsalékot, pogácsákban állati takarmányozásul használják, sőt a növényt lekasálva zöld takarmányul is alkalmazzák. A mustár készítése úgy történik, hogy a magvakat porrá őrlik, ecettel vagy lefojtott mustal, savanyu borral, cukorral és végül a nép izlésének megfelelő fűszerrel (szegfűszeg, hagyma, só, bors, paprika) töldörzsölik. A mustárhoz a magot a malmok őrlik meg. Az őrléshez előprést és egymásután több menetben különböző köveket alkalmaznak, így töretömenetet lávaköböl, középmenetet homokköböl és végül a finom őrléshez gránitköböl.

Lovak járványos betegsége Arad megyében. Pécskán, Aradvármegyében a lovak közt járványszerűen lépett fel a nátha. A környéken nagy riadalmat okozott a veszedelmes betegség jelentkezése.

Heti Piac.

Gabonaneműek:

	buza	rozs	árpa	zab	tengerl	mm
Marosvásárhely:	580	—	480	300	450	„
Szatmár:	540	420	430	300	420	„
Székelyudvarhely:	520	470	540	350	450	„

Zöldségfélék:

Arad. Burgonya kg.	3—4 lei.
Marosvásárhely. Burgonya	20—25, paszuly 150—160 lei (à 20 liter).
Székelyudvarhely. Burgonya	18—20, lencse 260—280 lei (à 20 liter).

Tejtermékek:

Arad. Tej literje	7—8, vaj kg. 100, tejfél literje 25 lei.
Marosvásárhely. Tehéntej literje	5—6, teavaj kg. 100—120, juhsajt kg. 50—55 lei.

Gyümölcs:

Arad. Alma kg.	5—14, körte 4—7 lei.
Marosvásárhely. Alma vékája	32—40 lei.
Székelyudvarhely. Alma vékája	60—65, dió 140—150, aszaltszilva 170—180 lei.

Élőállat:

Arad. Marha kg.	8—14, sertés 28—35, borjú 20—22 lei.
Marosvásárhely. Hizott sertés kg.	32—40 lei. Választott malac drb. 600—900 lei.
Csikszereda. Elsőrendű pár ökör	13—15, másodrendű 8—13, tehének drb. 6—7 ezer lei. Lovak párja 5—10 ezer lei. Félhizott sertés drb. 3—5 ezer lei.

Nyersbőrök:

Arad. Marhabőr kg. 82—40, borjubőr 200—260, juhbőr 60—70 lei darabonként.

Kolozsvár. Szopóborju fehér 7 kg-ig 60—64, pittling 8—25 kg. 44, 26 kg.-tól feljebb nehéz bőrök 43—45 lei. Bivalybőrök 8 kg-ig 38—40, 8—20 kg. 28—32, 20 kg.-tól feljebb 40—41 lei.

Új idők — új iparosok.

Istenem, mennyit változott az idők során az iparos társadalmi megbecsülése! Talán egyellen osztály tisztelete sem lendült fel a háboru alatt annyira, mint épen az iparosé. A kézműiparost addig, mint a társadalom kiszolgálóját, csak mint aféle közszolgát nézték, ki a mindennapi apró krajcáros jövedelméből csak úgy tengette máról holnapra az életét, mint akár az urasághoz beállott szolga. És ehhez mérten csaknem mindenki feljogosítva érezte magát arra, hogy, ha nem tetszése szerint dolgozott, lehorzja, leszidja és csak úgy immel-ámmal fizetett neki. A rossz diákot a tanár azzal riasztotta, hogy suszternek kerül és a tanárral összefogva bizony a szülő is úgy fenyegette, hogy beadja inasnak, ha komolyra nem veszi a tanulást. Sajna, ennek a gondolkozásnak csakugyan az volt a következménye, hogy a gymnáziumból nem a jobb tanulók, hanem épen a söpredékei a középiskoláknak kerültek az iparosok közé, kikkel aztán régi osztálytársai megvetésük nyilvánításaként szóba se álltak. Pedig, hej, de szomoruan rossz gondolkozás volt ez. Csaknem épen olyan veszedelmes az államra, mint az uri családok gyenge eszű gyerekeinek a katonai pályára való irányítása. Rossz gondolkozás volt alapföfogásában azért, mert nem látták az iparosban a termelő, a teremtő, az értéknemesítő elemet, ki szorgalmas művészi munkával az állam nyersanyagkészleteinek értékét százszorosára is felfokozza. És rossz gondolkozás volt szándékaiban, mert így a lebecsült ipart elárasztották tehetségtelen, életre nem való alakok, akik istencsapásként rájuk mért sorsukba beletörődve, valóban nem igen iparkodtak többet és jobbat termelni tanító mesterüknél. Így az iparososztály gerincét nem azok képezték, akik valamiképp legalább az alsó középiskolát végezték, hanem az a jóra való falusi gyereksereg, melyet a földmives vagy a falusi munkásosztály épen azért küldött iparosnak, mert a többenél jobban tanult és életrevalóbbnak mutatkozott.

Ma már nagyot fordult a világ. Az iparos becsülete nagyott emelkedett. Nemcsak azért, mert az iparos

önálló ember, a maga ura, hivatali főnökök nem táncollatják szeszélyük szerint erre is, arra is és nemcsak azért, mert a jövedelme, a megélhetése biztosítva van és nincs veszélyeztetve a pénz napi áralakulásaitól, hanem főként azért, mert rájöttek arra, hogy ebből a nyomoruságos pénzügyi helyzetből csakis az iparos társadalom huzhatja ki az országokat. Példát adott erre a világnak legutóbb Csehország iparos társadalma és ha Németország ebben a meggyötört állapotában még úgy ahogy tartja magát, azt iparának köszönheti, mellyel nemcsak belső szükségleteit tudja szolgálni, hanem immáron a nagyvilág számára is nélkülözhetetlenné vált. Ma már az állam sem aranybányáinak kincseitől várja azt, hogy pénzének fekvő alapot teremtsen, hanem a teremtő munkáskézektől. A valuta igazi és nézetünk szerint helyes alapja a társadalom teremtő munkaereje, mely ma főként az iparosság kezében van. Ennek kell akkorának lenni, hogy ne csak a belső szükségletet szolgálja és ezzel kiszorítson minden külföldi behozatalt, hanem annyit kell termelni, hogy abból kivitelre is jusson. Minden áru, amit kivisznek, aranyat ér.

Azóta van az iparosnak nagy becsülete, mióta rájöttek az iparnak az állam életében erre a mérhetetlen nagy fontosságára. Most már a tanár a jól tanuló diákját azzal simogatja végig „no fiam, igyekezz továbbra is szorgalmasan, majd valami jó iparos vagy kereskedő válik belőled”. Sőt ma már a férjhez készülő urilányt se a hivatalnokkal biztatják a boldog, nyugalmas családi életre, hanem a derék iparossal vagy a jól menő üzlet fölött rendelkező kereskedővel.

Volt ám még az iparos tekintélye ekkora és hatalma még ennél nagyobb is. Volt akkor, mikor az iparosok céhekbe tömörülve dolgoztak. Abban az időben ők képezték a városi polgárság gerincét és városkormányzó politikai hatalmát. A céhek szétomlottak annak az ostoba gondolainak hatalma alatt, hogy a céh guzsba köti a tagokat és megöli a szabad versenyt. Nem látták, hogy az egyének versenye helyett ott a céhek versenye, mely a tagok versenyével jelent egyet és nem látták, hogy a tobzódó egyéni szabadság helyett mekkora hatalmat jelent a tagok számára a céh. Az egyéni szabadság hiu ábrándjától a megméltelyezett lelkek ledöntötték azokat a korlátokat, amit a céh számukra jelentett és lettek szabadok, de váltak erőtlenné.

Itt az ideje, hogy az iparosság, most, értékének tudatában, régi hatalmát is újra visszaállítsa a céheket az új időkhez szabott új formában új életre keltse. *Itt az ideje, hogy termelő szövetségeit megalapítsa.* A társadalmi elismerést munkás keze már kivívta: most forduljon józan eszéhez és ehez az erkölcsi értékhez teremtsen egy tartalmat, egy hatalmi értéket is.

Iparosiskola felszerelés — közadakozásból.

Az aradi iparostanonc iskola igazgatója az iskola hiányos felszerelését, melyre az állam — úgy látszik — nem áldozhat, közadakozásból próbálja meg pótolni. Világos, hogy első sorban az iparos közönségre számít s talán nem is csalódik. Ha a dolgot így csakugyan sikerül nyélbe ütni, az iskola igazgatóságától, illetőleg felügyelő bizottságától ellenszolgálat fejében az aradi iparosság remélhet annyit, hogy az iskola tanügyi kérdéseiben, mely ma alapos körültekintést igényel, az ő kívánságait is meghallgatják. Ellenkezőleg az iparosságot hasonló áldozatokra nem lehet rábírní, pedig hány iskola van még hasonló felszereléséigben.

Milliárdok — reklámra. Persze ez csak Amerikában lehetséges. A múlt évben itt a kereskedelmi és ipari vállalatok $1\frac{1}{2}$ milliárd dollárt költöttek reklám célokra, ami kerekén véve 260 milliárd leunak felel meg. Világos, hogy ez a rengeteg pénz az illető vállalatoknak busásan megtérült.

A vas áresése. A lej javulása folytán a vas árak átlag 1 leuval estek. Rudvas alapára 10 leu 50 bani kilónként, horganyozott fedéllemezé 19—20 leu, fekete lemezé 18—22 leu. Sárgaréz kilója 180, a vörösrézé 110—120 leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. dec. 21. —

1 dollár	=	197.—	leu
1 font sterling	=	856.—	"
1 svájci frank	=	35.—	"
1 francia frank	=	10 60	"
1 líra	=	8 80	"
1 cseh korona	=	6 65	"
1 dinár	=	2 15	"
100 magyar korona	=	0 66	"

„Glausch“-féle „Haematicum“

aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermeknek kevesebb

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

MULATTATÓ

Futó idő...

Futó idő, szálló idő!
Mindent, mi kedves, elvivő;
Lány mosolyát, tavasz virágát,
A szív zománczát, ifjuságát.

Akárhogy kérünk, nem maradsz;
Egy helybe' semmi sem maraszt.
Örökké tartó életedben
A viszontlátás ismeretlen.

Mutatsz mosolygó tájakat,
Hová kiszállnunk nem szabad,
Hullámid nem pihenve folynak,
Ma soha sincs, örökre holnap.

Soha se volt, sosem lehet
Egy el nem illant perczenet,
Hiába vágatunk utánad:
Nem érhetünk be, mint az árnyat.

Egy pontot mégis ösmerek,
A hol elérünk tégedet,
Ottan megállsz, idő s örökre
Velünk maradsz a sírgödörbe'.

Reviczky Gyula.

Fogaraszvár.

Szép Erdélyországnak déli részén, a fogarasi lapályon, mint emlékeztető a letűnt századokra, úgy emelkednek a magasba Fogaraszvár falai. Komor, sötét falak ezek, de nem csoda, hisz gyászolja szép multját. Mig Erdély szabad volt s fénykorát élte, Fogaras is derüesebb volt, de azóta már két század sulya fedí e mul...t. Az idő vasfogal pedig erősen meglátszanak e vár minden részén. Romlik minden. Bármerre nézem e köveket, mindegyike egy kis történet. Ha beszélni tudnának, megismernők a büszke Apor vajdát, mint ki ez erős fészekből ujjat huz Ottó királlyal. Vagy talán Tomori Pált óhajtanók látni, ki itt kezdte pályafutását, mely Mohácsig tartott. János király alatt Erdély békéje Fogarastól függött. Itt vonta meg magát a ravasz Mayláth vajda azután, hogy urával összeveszett. De

János király utközben, mint Fogaras ostromára indul, beteg lesz s Szászsebesen meghal. Ezzel kezdődik Erdélyország elválása az anyaországtól. Mayláhtól a török csak csellei képes elvenni, mert a hosszas ostrom semmit se ártott Fogarasnak.

Fogaras vára.

Ezután sok gazdája volt. Békés Gáspár, Báthory István s még többen bírták, miglen Bethlen Gábor alatt koronabirtokká válik véglegesen. A nagy fejedelem örömmel tartózkodott itt s alatta még erősebbé tették falait I. Apaffi Mihály országgyűléseket tart s huzamosabb ideig lakik Fogarasban nejével, a fenkölt-lelkű Bornemissza Annával. Az udvart követte a nemesség is Fogarasba és sok szép mulajtság zajlott le benne.

A békét újra fegyvercsörgés váltja fel. Zernestnél betör Tökölyi Imre, hogy legalább Erdélyt mentse meg a kapzsi osztrák zsoldosok elől. Ezzel utolsót kondul a harang szabad Erdély fölött. Apaffy féltvén a fejedelmi széket, behívja a németeket, de hiába: Tökölyi kurucai győznek, Erdély legjobb fiai a harcmezőn maradnak Teleky nagykancellárral. Apaffi hirtelen Fogarasban meghal s az ország idegen hadak kapzsi zsákmányává lesz. A kormányzóság idején Fogaras alig jut szerephez s azóta a mai napig, mint kincstári tulajdon katonai célt szolgál.

Fogarasban láttak napvilágot az ott raboskodó Haller János gróf historiájának sorai. Cserei Mihály, a híres erdélyi történetíró szintén sokszor fordult mege várban s így irodalmi nevezetességek is fűződnek hozzá.

A közel hatszázéves várban lépten-nyomon látjuk Erdély fejedelmeinek címerét. De a berendezés elveszett az idők folyamán, csupán a kápolnában találunk egy-két régi relikviát. Néhanapján megkondul az öreg várharang s ilyenkor az ember úgy érzi, mintha a régi századok kísértete előjönne rejtekéből s körülnézne, hogy mi is lett Fogaras várából.

Az ősi vár pusztul, haldoklik, de gyermeke: a

város fejlődik és növekszik évről-évre s míg a várban minden komor és bus, addig, ha lenézel a magas bástyafokról: az életet, a jövőt látod mendentűt. Még ma is bizonyos büszkeséggel gondol városa szép multjára Fogaras minden fia.

Valovits Ferenc.

Meddig ér az ember tudománya?

Az ember, miután az Isten a paradicsomból kiűzte, hogy megélhessen, megtanulta a szántás-vetés mesterségét. Minden jól ment, az ember belenyugodott sorsába, csak az időjárással nem volt megelégedve. Ezt nem tudta a gazdaember kedvére hordozni, jártni még az Isten sem. A kaszáló esőt, a gyűjtő, a téglavető szárazságot kért ugyanegy órában.

Elment emberünk az Ur istenhez. Szentséges Atyám! Ki az egész világ dolgát intézed, engedd meg, hogy koratavasztól késő őszig az időjárást én kormányozhassam, mert e miatt közöttünk nagy a baj s az egyenlenség s Téged felséges Atyám káromolnak, szidnak, hogy nagy elfoglaltatásod miatt az időjárás kellő hordozására nem fordíthasz elég gondot.

Jól van édes fiam! ha csak ennyi a baj, én szívesen teljesítem kívánságodat, csak aztán meg ne bánd s engem érette ne káromolj.

Az időjárás kormányzása tehát az ember kezébe került s amint csak kívánta, úgy járt. Legyen eső és lett, legyen derűs, szép meleg idő s lett. A fák virágoztak, a gabonák fejlődtek oly szépen, minőhöz foghatót még az ember nem látott.

Emberünk az igazgatással teljesen meg volt elégedve. Lám — mondá — hogy a mikor Ő kormányzott, nem volt oly szép dus, gazdag növésű fű a réten, mint most. Egy szóval nagyon elhítte magát az ember.

Ekközben eljött a nyári gyümölcs érésének ideje s csodálkozott rajta, hogy sem egy alma, sem egy körte, sem cseresznye, megy még orvosságnak sincs sehol. De még nagyobb volt csodálkozása afelett, hogy az erdőket mindenfelé ellepte a sok hernyó, melyek a fák leveleit lerágván, szükségből a fűhöz fogtak. Az erdőháti marhák majdnem éhen pusztultak, sőt az emberek is rendre rakásra hullottak. A legnagyobb csapás aratáskor mutatkozott, midőn a buza szalmájával ugyan szépnek látszott, de kalászában egyetlen szem sem mutatkozott. Nem volt mit csépelni. Az időjárást igazító emberünk minden tudományából kifogyott. Nem tudta miért van mind ez?!

Elhatározta magában, hogy elmegy az Ur Istenhez, megkérdezi okát. El is ment, s leverten kérdé: mitől és honnan van mindez? Hogy a fák szép virágosok voltak s ennek dacára gyümölcsöt nem hoztak,

szalmájában, fejében gyönyörűnek mutakozó szalmás, kápás növények nem teremtek egy magot sem?

— Édes fiam! — mondá az Isten — kérésedre reád bíztam az időjárásnak igazgatását. Azt hitted, bölcsebben igazítod mint én, már most láthatod, hogy nem értesz hozzá. A meddő esztendőnek te vagy az oka. Mert az igaz, hogy azt kérted, legyen eső és lett, legyen szép napos idő s az lett, de *szelet*, azt soha sem kértél, pedig ez a fák s buzavirágok himporát ide oda elhordta s megtermékenyítette volna s másfelől a levegőt megtisztította volna a sok emberhalált okozó mérges anyagoktól s nem hulltak volna embertársaid annyian. A szél összefujta volna a fellegeket s azok cseppjeit megfagyaszta jégesőként lehullván a férgeket, hernyókat elpusztította volna.

Ez isteni szavakat hallván emberünk, mondá: Vedd vissza uram az időjárás kormányzását. Te bölcsen tudsz igazgatni mindent s a mit mi rossznak tartunk, még az is javunkra szolgál".

Kádár József.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ifj. T. J. Nyárádszereda. Egy fürdőhöz 1—2 kg. vaslápsó szükséges, tehát például 20 fürdőhöz 20—40 kg. Az 1—2 kg. vaslápsó valamely edényben bizonyos magasságig ér, ez a bizonyos magasság tehát a vaslápsó ürmértéke, eszerint ugyanennyi vízzel higitva kell a vaslápsót mintegy megfőzni és így a fürdővizbe önteni. — *J. Gy. Vágás.* A folyó évre még 57 leu megküldését kérjük. — *Cs. J. Székelyudvarhely.* Köszönjük az új előfizetőt. — *Sz. D. Atyha.* Köszönjük az új előfizetőket. — *B. L. Kerelőszentpál.* A 174 leut köszönettel elszámoltuk. — *F. A. Haró.* A 186 leut megfelelőleg elkönyveltük. — *Sz. F. Érszöllős.* Előfizetés a küldött 44 leu beszámításával folyó évi június 1-én lejárt. Naptár díjjal együtt 1923. évre 44 leut kérünk. — *B. Zs. Hidvég.* Köszönjük az új előfizetőket. A 191 leut elszámoltuk, négy naptár ment. — *S. P. Krasznabéltek.* Az 1923. évre még 22 leu megküldését kérjük. — *G. M. Sepstszentkirály.* A 418 leut köszönettel megfelelőleg elszámoltuk, naptárak mentek. — *W. B. Petrozsény.* Köszönjük az új előfizetőket. — *B. M. Nagyzerend.* A 636 leut köszönettel megfelelőleg elszámoltuk. — *V. R. Torda.* Köszönjük az új előfizetőt. — *B. L. Szakadát.* A 289 leut köszönettel nyilvántartásba vettük. — *Ifj. M. Gy. Belényesujlak.* Az 512 leut köszönettel elkönyveltük. — *F. J. Miklósvár.* A 469 leut elszámoltuk. — *K. Gy. Domokos.* Az 1923. évre még 8 leu megküldését kérjük. — *K. I. Domokos.* Az 1923. évre még 13 leu megküldését kérjük. — *B. L. Sltér.* Lapját, rendesen küldjük. Előfizetés 1924. jul. 1. jár. le. — *H. S. Sıklód.* Levél innen nem ment címére. — *N. J. Blenkemező.* Köszönjük az új előfizetőt. — *B. J. Étfalvazoltán.* Az 1923. évi előfizetés rendezésére, még 13 leu megküldését kérjük. A szindarab elbírálásáról rövidesen értesítés megy.

— *M. D. Bukarest.* Előre köszönjük lapunk szives terjesztését. — *Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár: Ö. L. Mezőszengyel.* 1922. jul. 15. — *U. A. Magyarsárd.* 1922. jul. 15. — *K. E. Kercsed.* 1922. nov. 15. — *K. M. Mislé és B. Gy. S. Válaszút.* 1923. ápr. 15. *Marosujvár községből: B. J. K. A. P. I. és T. K.* 1922. jul. 15. — *S. E. Szászkencze.* 1922. jul. 15. — *Gyergyószénimiklós községből: G. M.* 1923. okt. 15. *P. S. S. F. D. K. B. I. és F. M.* 1923. ápr. 15. — *B. J.* 1922. okt. 15. *Ipartestület.* 1922. ápr. 15. — *K. L. és Sz. L.* 1922. okt. 15.

Fél kgr. gyapju, vagy egy kgr. sajt árával megmentheti birkáját a pusztulástól!

"DISTOL"

biztosan meggyógyítja mételykóros juhait és szarvasmarháit!

"DISTOL"

Egyszerű a kezelés Biztos a gyógyulás.

Kapható:

Gergely Ferenc utóda
cég drogériájában Cluj-Kolozsvár.

Lerakatok:

Gea-Krayer drogueria Temesvár.
Hltsch & Co. chem. laboratorium, Nagyszében.
Dr. Guttmann Béla gyógyszerész, Szatmár.
Krafft és Herbert drogueria, Brassó.
Dávid János gyógyszerár, Marosvásárhely.
Továbbá bármely gyógyszerárban:

Ne várjon addig, amíg állatja leromlik.
Lloyd 2111.

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.
Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.